

B I B L I O T H E C A
SCRIPTORVM GRAECORVM ET ROMANORVM
T E V B N E R I A N A

AMMIANI MARCELLINI

RERVM GESTARVM
LIBRI QVI SVPERSVNT

EDIDIT

WOLFGANG SEYFARTH

ADIVVANTIBVS
LISELOTTE JACOB-KARAU ET ILSE ULMANN

VOL. II

LIBRI XXVI–XXXI

STVTGARDIAE ET LIPSIAE
IN AEDIBVS B. G. TEVBNERI MIM

Die Deutsche Bibliothek – CIP-Einheitsaufnahme

Ammianus <Marcellinus>:

[Rerum gestarum libri qui supersunt]

Ammiani Marcellini rerum gestarum libri qui supersunt /

ed. Wolfgang Seyfarth. Adiuvantibus Liselotte Jacob-Karau et Ilse Ulmann. –

Stuttgart ; Lipsiae : Teubner

(Bibliotheca scriptorum Graecorum et Romanorum Teubneriana)

Einheitsacht.: Res gestae

Vol. 2, Libri XXVI–XXXI. – Ed. stereotypa ed. 1 (1978). – 1999

ISBN 3-519-01977-9

Das Werk einschließlich aller seiner Teile ist urheberrechtlich geschützt. Jede Verwertung außerhalb der engen Grenzen des Urheberrechtsgesetzes ist ohne Zustimmung des Verlages unzulässig und strafbar. Das gilt besonders für Vervielfältigungen, Übersetzungen, Mikroverfilmungen und die Einspeicherung und Verarbeitung in elektronischen Systemen.

© 1999 B. G. Teubner Stuttgart und Leipzig

Printed in Germany

Druck und Bindung: Druckhaus „Thomas Müntzer“ GmbH, 99947 Bad Langensalza

AMMIANI MARCELLINI RERVVM GESTARVM

LIBER XXVI

1. Valentiniano, scholae secundae Scutariorum tribuno, communi magistratuum ciuilium et militarium consensu Nicaeae absenti defertur imperium; et de ratione bissexti.
2. Valentinianus cum Ancyra euocatus Nicaeam celeriter uenisset, una omnium uoce iterum eligitur imperator purpuraque et diademate ornatus Augustusque appellatus militem alloquitur.
3. De Aproniani praefectura urbana Romae.
4. Valentinianus Valentem fratrem suum Nicomediae tribunum stabuli ac mox apud Constantinopolim in Hebdomo consentiente exercitu consortem imperii constituit.
5. Imperatores ambo comites et militares numeros inter se partiuntur et paulo post alter Mediolani, alter Constantinopoli I. consulatum ineunt. Alamanni Gallias uastant; Procopius in Oriente res nouas molitur.
6. Patria et genus, mores ac dignitates Procopii deque eius sub Iouiano latebra et qua ratione Constantinopoli imperator sit appellatus.
7. Procopius Thracias sine sanguine in suam potestatem redigit et equites peditesque per Thraciam iter facientes promissis in uerba sua adigit necnon Iouios et Victores a Valente aduersus se missos sibi oratione iungit.
8. Nicaea et Calchedone obsidione liberatis Bithynia in ditionem Procopii redigitur et mox Cyzico expugnato Hellespontus.
9. Procopius in Bithynia, in Lycia et Phrygia a suis desertus et uiuus Valenti traditus capite truncatur.
10. Marcellus protector, eius cognatus, et multi Procopianarum partium supplicio capitis affecti.

Dictis impensiore cura rerum ordinibus ad usque memoriae con- 1
finia prioris conuenerat iam referre a notioribus pedem, ut et peri-
cula declinentur ueritati saepe contigua et examinatores contexendi
operis deinde non perferamus intempestiuos strepentes ut laesos, si
5 praeteritum sit, quod locutus est imperator in cena, uel omissum,
quam ob causam gregarii milites coerciti sunt apud signa, et quod

1 impensiore V impensiore *ESBAG* || 2 prioris V *restit. Samberger* pro-
prioris *EBAG* || 3 ueritatis V ueritati *Lind.* || 5 locus ♂ V || 6 quam ob quam V
ob quam *E Kieβl.* quam ob *BAG* | gr*egarii (*fu. a*) V

- non decuerat in descriptione multiplici regionum super exiguis silere
castellis quodque cunctorum nomina, qui ad urbani praetoris offi-
cium conuenire, non sunt expressa, et similia plurima praeceptis
historiae dissonantia discurrere per negotiorum celsitudines assuetae, /
non humilium minutias indagare causarum, quas si scitari uoluerit 5
quispiam, indiuidua illa corpuscula uolitantia per inane, atomos,
2 ut nos appellamus, numerari posse sperabit. haec quidam ueterum
formidantes cognitiones actuum uariorum stilis uberibus explicatas /
non edidere superstites, ut in quadam ad Cornelium Nepotem epistula /
Tullius quoque, testis reuerendus, affirmat. proinde inscitia uulgari 10
contempta ad residua narranda pergamus.
- 3 Hac uolubiliu casuum diritate exitu luctuoso finita obituque
interuallato breui tempore principum corpore curato defuncti misso-
que Constantinopolim, ut inter Augustorum reliquias conderetur, /
progresso Nicaeam uersus exercitu, quae in Bithynia mater est ur- 15
bium, potestatum ciuiliu militiaeque rectores magnitudine cura-
rum astricti communium interque eos quidam spe uana sufflati mo-
deratorem quaeritabant diu exploratum et grauem.
- 4 Et rumore tenuis obscuris paucorum susurris nomen praestringe-
batur Equitii, scholae primae Scutariorum etiam tum tribuni, qui 20
cum potiorum auctoritate displicuisset ut asper et subagrestis, trans-
lata est suffragatio leuis in Ianuarium, Iouiani affinem, curantem
5 summitatem necessitatum castrensiu per Illyricum. quo itidem
spreto, quia procul iacebat, ut aptus ad id, quod quaerebatur, atque
conueniens Valentinianus nulla discordante sententia numinis aspi- 25
ratione caelestis electus est, agens scholam Scutariorum secundam /
relictusque apud Ancyram postea secuturus, ut ordinatum est. et quia

1 discriptione V descriptione ESBAG || 2 quotque V quodque ESBAG ||
3 conuenire VB conuenirent EA conuenere G || 4 celsitudinis VBA celsitudi-
nes EG || 5 inutias V minutias EBA G | sciscitari VEB si scitari AG || 6 quis-
piani ♂ V | indiuid[ua] V | illa om. SBG | inan**e (fu. ia) V || 8 stellis VEB A
stilis Em2 (in marg.) G || 9 epistola V || 10 referendus V reuerendus EBA G ||
11 na[r]*randa (fu. tu) V || 12 uolabilium ♂ V | luctuosu V luctuoso ESBAG ||
13 trium ante breui add. Hadr. Val. in adn. | principis EBA G || 15 bithynia V
bithynia E Bithynia BAG || 16 potestatem VBA potestates E potestatum G |
magnitudineque VBA def. dubit. Blomgren (uel lac. suspic.) magnitudine EG
def. Hartke m. aequae Pet. || 19 tens V tenuis ESBAG | perstringebatur SBAG ||
20 aequitii V || 21 sub hac restis (r ex f m2) V subagrestis EBA G || 22 suffra-
tio V suffragatio EAG suffectio B || 24 iacebat V def. Hagend. agebat Kell.
C.F.W.M. Wirz Bickel | queraebatur ♂ V querebatur SB || 25 -ueniens —
sen- add. Vm2 in marg. | nominis V numinis EBA G || 27 anciram VE Anch-
yram S Anchialam B Ancyram AG

nullo renitente hoc e re publica uidebatur, missis, qui eum uenire ocius admonerent, diebusque decem nullus imperii tenuit gubernacula, quod tunc uenisse extis Romae inspectis haruspex edixerat Marcus.

5 Inter haec tamen, ne quid nouaretur contrarium placitis neue arma- 6
torum mobilitas saepe uersabilis ad praesentium quendam inclinaret
arbitrium, attente prouidebat Equitius et cum eo Leo adhuc sub
Dagalaifo magistro equitum rationes numerorum militarium tractans, /
exitialis postea magister officiorum, exercitus uniuersi iudicium, /
10 quantum facere nitique poterant, ut Pannonii fautoresque principis
designati formantes.

Qui cum uenisset accitus, implendique negotii ... praesagiis, ut opi- 7
nari dabatur, uel somniorum assiduitate nec uideri die secundo nec
prodire in medium uoluit bissextum uitans Februarii mensis, tunc
15 illucescens, quod aliquotiens rei Romanae fuisse norat infaustum. /
cuius notitiam certam designabo.

Spatium anni uertentis id esse periti mundani motus et siderum defi- 8
niunt ueteres, inter quos Meton et Euctemon et Hipparchus et Archi-
medes excellunt, cum sol perenni rerum sublimium lege polo percurso
20 signifero, quem zodiacum sermo Graecus appellat, trecentis et sexa-
ginta quinque diebus emensis et noctibus ad eundem redierit cardi-
nem, ut, uerbo tenus, si a secunda particula elatus Arietis ad eam
dimensione redierit terminata. sed anni interuallum uerissimum me- 9

1 e add. EBAG ex Blomgren | missis V def. Pighi Blomgren Hartke missi
sunt Günther Pet. || 2 diebusque VEB restit. Pet. diebus AG | nullis V nullus
ESBAG || 3 uenisse V def. Pet. Pighi euenisse G | adixerat S dixerat BG ||
6 ad add. Vm2 sup. lin. om. SBG || 7 arbitrium SBG | attente ex attente
(m2)V | coleo VE Caleo SBA eo Leo G || 11 formantes V restit. Sey. firmantes
Hadr. Val. prob. C.F.W.M. || 12 consideraret magnitudinem, monitus post
negotii add. Günther praescius Pet. lac. indic. Cl. || 12.13 praesagii sutorinari
dabatur V p. scitori mandabatur E p. subodorari dabatur B praesagiis, ut opi-
nari d. A praesagus, ut subodorari d. G || 13 uel om. SB | uidefidie V uideri
die EAG cui diffidie S cui diffidiae B lac. ante nec¹ indic. Harmon || 14 febro-
arii V Februarii ESBAG || 15 inluciacens V inluciascens E illucescens BAG |
romana V Romanae ESBAG | fuisse] quis Em2 | pignorat V ignorat Em2
cognorat BAG dignorat Hadr. Val. Nov. (postea) norat Nov. (antea) Walter ||
16 plenius ante designabo add. Her. c. c. nunc Nov. impigre Walter || 17 ide
(lac. 2 litt.) V cicle E idem SBA (iid-) id esse G || 18 memonet euc (ex auc)
temonet hi parichus V m. (lac. 9 litt.) hipparcus E Victorinus, Hypparcus B
(me monet post excellunt tr.) A Menon et Euctemon et Hipparchus (-chus
iam b₂) G Meton Lind. in adn. || 19 percusso VE perculso B percusso AG ||
22 particulae latus VE particula l. S p. BA p. elatus G || 23 dimensionem V
dimensione G

moratis diebus et horis sex ad usque meridiem concluditur plenam /
 annique sequentis erit post horam sextam initium porrectum ad
 uesperam. tertius a prima uigilia sumens exordium ad horam noctis
 extenditur sextam. quartus a medio noctis ad usque claram trahitur
 10 lucem. ne igitur haec computatio uariantibus annorum principiis et 5
 quodam post horam sextam diei, alio post sextam excurso nocturnam, /
 scientiam omnem squalida diuersitate confundat et autumnalis mensis
 inueniatur quandoque uernalis, placuit senas illas horas, quae qua-
 driennio uiginti colliguntur atque quattuor, in unius diei noctisque
 11 adiectae transire mensuram. hocque alte considerato eruditis conci- 10
 nentibus multis effectum est, ad unum distinctumque exitum circum-
 uersio cursus annui reuoluta nec uaga sit nec incerta nulloque er-
 rore deinceps obumbrata ratio caelestis appareat et menses tempora
 12 retineant praestituta. haec nondum extentis fusius regnis diu ignora-
 uere Romani perque saecula multa obscuris difficultatibus implicati / 15
 tunc magis errorum profunda caligine fluctuabant, cum in sacerdotes
 potestatem transtulissent intercalandi, qui licenter gratificantes pu-
 blicanorum uel litigantium commodis ad arbitrium suum subtrahe-
 13 bant tempora uel augebant. hocque ex coepto emergerunt alia pluri-
 ma, quae fallebant, quorum meminisse nunc superuacuum puto. qui- 20
 bus abolitis Octauianus Augustus Graecos secutus hanc inconstantiam
 correcta turbatione composuit spatiis duodecim mensuum et sex hora-
 rum magna deliberatione collectis, per quae duodecim siderum domici-
 lia sol discurrens motibus sempiternis anni totius interualla concludit.
 14 quam rationem bissexti probatam etiam uictura cum saeculis Roma / 25
 adiumento numinis diuini fundauit. proinde pergamus ad reliqua.

1 ad usque *ex usque ad (m2) V* | plenum *BA* || 3 hora *V* horam *ESBAG* ||
 4 a media *VAG* a medio *E Hadr. Val.* media *B* | usque ad *tr. SBG* || 5 haec]
 nec *V* haec *ESBAG* | et *V def. Damsté* ut *Pet.* || 6 diem *V* die *ESBA* diei *G* |
 excursa *Gron.* exorso *Damsté* || 7 diuersit ne *V* diuiserit ne *E* diuisione *BAG*
 diuersitate *Val. (Wm2)* || 10 ad[iect]ae *V* || 11 ut ante ad *add. G reiec. Blom-*
gren | conuersio *SBG* || 12 cursus *om. SB* | anni *SBA (postea corr.) G* | nec
(lac. 2 litt.) in *V* necque in *E* nec in *SBA* nec incerta *G* | ullo *EA* nullo *SB* ||
 13 obumbratam *V* obumbrata *ESBAG* | mensis *VE* et menses *Em2G* menses
BA asynd. def. Blomgren || 14 ignouere *V* ignorauere *EBAG* || 17 inter ka-
 lendi *V* intercalandi *EBAG* | quiligentes *V* diligentes cum *E* diligentiam *BA*
 qui libenter *G* qui licenter *Val.* || 18 ab *V* ad *EAG* ob *SB* | detrahebant
BAG || 19 excepto merserunt *V* e. emergerunt *G* ex coepto *Hadr. Val.* ||
 20 super acuum *V* superuacuum *ESBAG* || 21 abolitus *V* abolitis *ESBAG* |
 octouianus *V* Octauianus *ESBAG* | secutos *V* secutus *ESBAG* || 22 correpta
VE correcta *BAG* | mensium *ESBAG* || 23 per que *V* per quae *Lind.* ||
 24 montibus *V* motibus *ESBAG* || 25 quam ratione *V* qua r. *E* quam rati-
 onem *BAG* || 26 nominis *V* numinis *ESBAG*

Elapso die parum apto ad inchoandas rerum magnitudines, ut qui- 2
dam existimant, propinquante iam uespera monitu praefecti Salutii /
sub exitii denuntiatione statutum est prompta consensione cuncto-
rum, ne potioris quisquam auctoritatis uel suspectus altiora conari /
5 procederet postridie mane. cumque multorum taedio, quos uotorum 2
inanitas cruciabat, tandem finita nocte lux aduenisset, in unum
quaesito milite omni progressus Valentinianus in campum permissus-
que tribunal ascendere celsius structum comitiorum specie uoluntate
praesentium secundissima ut uir serius rector pronuntiatur imperii. /
10 mox principali habitu circumdatus et corona Augustusque nuncupa- 3
tus cum laudibus amplis, quas nouitatis potuit excitare dulcedo, prae-
meditata dicere iam parabat. eoque, ut expeditius loqueretur, bra-
chium exsertante obmurmuratio grauis exoritur concrepantibus cen-
turiis et manipulis cohortiumque omnium plebe urgentium destinate /
15 confestim imperatorem alterum declarari. quod licet nonnulli existima- 4
runt paucis corruptis ad gratiam fieri despectorum, ex eo tamen id
frustra creditum uidebatur, quod non emercati, sed consoni totius
multitudinis paria uolentis clamores audiebantur documento recenti
fragilitatem pertimescentis sublimium fortunarum. dein ex susurris
20 immaniter strepentis exercitus cieri tumultus uiolentior apparebat /
et confidentia militis erumpentis interdum ad perniciofa facinora
timebatur. quod Valentinianus magis prae cunctis ne fieret extimes- 5
cens, elata propere dextera ui principis fiducia pleni ausus increpare
quosdam ut seditiosos et pertinaces cogitata nullis interpellantibus
25 absoluebat:

„Exsulto, prouinciarum fortissimi defensores, et prae me fero sem- 6
perque laturus sum nec speranti nec appetenti moderamina orbis

1 parum paruim apto V parum apto ESBAG | inchoanda V inchoandam
EBAG inchoandas Val. | magnitudinis V magnitudinem EBAG magnitudines
Val. (Wm2) || 2 profecti V praefecti EBAG | saluti V Salutii EA salus B
Salustii G || 4 ab ora V ab hora ESBA altiora G | conaretur BA || 5 pro-
cedere V procederet G || 8 tractum VA tractus E actum B structum G | et
ante uoluntate add. BAG || 9 pector V imperator E pecto S dicto B rector
AG || 10 [a]ugustusque V || 11 excogitare B excogitare G || 12 perabati V
parabat EAG properabat B || 13 exertante ex exertete (m2) V exertante ES
BAG || 15 declari V declarari ESBAG || 16 ex om. SB || 16.17 infrustra V
id frustra EG ui sinistra SBA || 17 emercatis VE emercati BAG || 18 uolentes
VEB uolentis AG || 19 pertimescentes V pertimescentis G | Deinde BG ||
20 strepentes VE strepentis BAG || 21 erumpentes VBA erumpentis Em2G ||
22 fierent VE fieret SBAG || 23 prospere V BAG om. E propere Pricaeus Btl. |
ui] ni V ut EG in SBA ui Val. in adn. | principes VE principis SBA prin-
ceps G | plenus G || 26 defensoris V corr. m3

- 7 Romani mihi ut potissimo omnium uestras detulisse uirtutes. quod
erat igitur in manu positum uestra nondum electo imperii formatore, /
utiliter gloriose complestis ascito honorum uerticem eo, quem ab
ineunte adolescentia ad hanc usque aetatis maturitatem splendide
integreque uixisse experiundo cognostis. proinde pacatis auribus ac- 5
cipite, quaeso, simplicioribus uerbis, quod conducere arbitror in
8 commune. adhiberi oportere in omnes casus socia potestate collegam /
contemplatione poscente multiplici nec ambigo nec repugno curarum
aceruos et mutationes uarias accidentium ipse quoque ut homo for-
midans. sed studendum est concordiae uiribus totis, per quam res quo- 10
que minimae conualescunt, quod impetrabitur facile, si patientia
uestra cum aequitate consentiens id mihi, quod mearum est partium,
9 concesserit libens. dabit enim, ut spero, fortuna consiliorum adiutrix
bonorum, quantum efficere et consequi possum, diligenter scrutanti
moribus temperatum. ut enim sapientes definiunt, non modo in im- 15
perio, ubi pericula maxima sunt et creberrima, uerum etiam in priua-
tis cotidianisque rationibus alienum ad amicitiam, cum iudicauerit
quisquam prudens, adiungere sibi debet, non cum adiunxerit, iudi-
10 care. haec cum spe laetiorum polliceor, uos firmitatem factorum reti-
nentes et fidem, dum hiberna patitur quies, animorum reparate uigo- 20
rem atque membrorum ob nuncupationem augustam debita protinus
accepturi.“
- 11 Finita oratione, quam auctoritas erexerat inopina, flexit imperator
in suam sententiam uniuersos consiliiue eius uiam secuti, qui paulo
ante flagrantissimis uocibus aliud postulabant, circumsaeptum aquilis 25
et uexillis agminibusque diuersorum ordinum ambitiose stipatum /
iamque terribilem duxerunt in regiam.
- 8 Dum haec in oriente uolubiles fatorum explicant sortes, Apronianus
regens urbem aeternam, iudex integer et seuerus, inter curarum prae-

3 et post utiliter add. EBAG reiec. Blomgren | ad ante honorum add. E
in AG reiec. Pighi | uertice SB || 4 adulescentia (b del. m2) V | aetas V aetate
ESBAG || 5 cognoscitis SB || 6 supplicibus Corn. || 7 casus ♂ V || 9 acceden-
tium VE accidentium SBAG || 10 quoque om. SB || 11 minim* e (fu. a) V
minime EG iunctiue S iunctiuae B minimae A Lind. | interpretabitur SBG ||
14 efficerent V efficere EBAG || 14.15 scrutantibus V scrutantibus ES Val.
in adn. perscrutari BA scrutanti G s. moribus Pet. || 15 temperamentum Em2G
temperatim S temperantiam BA | in add. G || 16 ubi] ut ubi V ubi EAG ut
tibi S ibi B || 17 cottidianisque V || 19 spe post laet. tr. SBG | laetiorum V
laetiorum ESAG laetiori B || 21 augustum V augustam EBAG || 25 alium EA
Damsté | circumspectum V def. Pet. circumseptum ESBAG || 25.26 aquilis —
stipatum om. SB || 26 ambitiosa estipatum V corr. m3 || 29 egens ♂ V regem S
reginam B

cipua, quibus haec praefectura saepe sollicitatur, id primum opera
 curabat enixa, ut ueneficos, qui tunc rarescebant, captos postque
 agitatae quaestiones nocuisse quibusdam apertissime confutatos in-
 dicatis consciis morte multaret atque ita paucorum discrimine reli-
 5 quos, si qui laterent, formidine parium exturbaret. haec egisse ideo 2
 efficaciter fertur, quod Iuliani promotus arbitrio agentis etiam tum
 per Syrias in itinere unum amiserat oculum, suspicatusque artibus
 se nefariis appetitum iusto quidem, sed inusitato dolore haec et alia
 magna quaeritabat industria. unde quibusdam atrox uisus est in am-
 10 phitheatrali curriculo undatim coeunte aliquotiens plebe causas dispi-
 ciens criminum maximorum. denique post huiusmodi uindicata com- 3
 plura Hilarinum aurigam conuictum atque confessum uixdum pubes-
 centem filium suum uenefico tradidisse docendum secretiora quae-
 dam legibus interdicta, ut nullo conscio adminiculis iuaretur inter-
 15 nis, capitali animaduersione damnauit. qui laxius retinente carnifice /
 subito lapsus confugit ad ritus Christiani sacrarium abstractusque
 exinde ilico abscisa ceruice consumptus est. uerum haec similiaque 4
 tum etiam ut coercenda mox cauebantur et nulli uel admodum pauci /
 in his uersati flagitiis uigori publico insultarunt, sed tempore secuto
 20 longaeua impunitas nutriuit immania usque eo grassante licentia, ut
 imitatus Hilarinum quidam senator seruumque suum modo non per
 syngrapham arcanis piacularibus inducendum commisisse doctori
 malarum artium confutatus supplicium redimeret opima mercede, ut
 crebrior fama uulgarat. isque ipse hoc genere, quo iactatum est, ab- 5
 25 solutus, cum uitae pudere deberet et culpa, non abolendae incubuit
 maculae, sed tamquam inter multos probrosos solus uacuum ab omni
 delicto, phalerato insidens discurrensque per silices multa post se

3 apertissi V apertissime Vm3EA aperte BG || 7 sirias V | in itinere V
 iter E in itinere SBAG | suspicatisque VB suspicatusque EAG || 8 inunitato V
 corr. m3 inuitato E manifesto B || 9 magnaeritabat V magna quaeritabat EG
 m. irritabat BA || 10 circulo SB | plebes V plebs ESB plebe AG || 12 Hila-
 rium SBAG || 13 sedocendum (se del. m2) V || 14 adminuculis V || 16 conficit V
 confugit EBA G | extractusque SBAG || 17 consumpta V consumptus EBA G ||
 18 coherenda V horrenda E coercenda BAG || 19 uersatis VE uersati SBAG ||
 20 inpunita V (lac. 3 litt.) EB impunitas AG | nutriunt ESB || 21 emit tatus V
 imitatus EG emittat SBA | Hilarium SBAG || 22 singrafam (m ex in m2) V |
 commisse V commisisse Em2G commissi S missi B commissae A (postea corr.) ||
 23 redimerent VBA redemerit E redimeret G | optima V opima G || 24 iac-
 tum V iactatum G || 25 adolendae V abolendae EBA G || 26 probros ♂ V ||
 27 faleratio VE phalerato BAG def. Meurig-D. equo post insidens add. E ante
 phalerato G iumento ante ph. Her.

nunc usque trahit agmina seruulorum per nouum quoddam insigne curiosius spectari affectans, ut Duilium accipimus ueterem post gloriosa illa naualis rei certamina id sibi sumpsisse, ut tibicine lenius praecinente rediret ad sua post cenam.

6 Sub hoc tamen Aproniano ita iugiter copia necessariorum exuberavit, ut nulla saltim leuia murmura super inopia uictui congruentium orerentur, quod assidue Romae contingit.

4 At in Bithynia Valentinianus princeps, ut praediximus, declaratus / dato in perendinum diem signo proficiscendi conuocatis primoribus / quasi tota consilia quam sibi placentia secuturus percunctabatur, / 10 quemnam ad imperii consortium oporteret assumi, silentibusque cunctis Dagalaifus tunc equestris militiae rector respondit fidentius: „Si tuos amas“, inquit, „imperator optime, habes fratrem, si rem publicam, quaere quem uestigas.“ quo dicto asperatus ille, sed tacitus et occultans, quae cogitabat, Nicomediam itineribus citis ingressus kalendis Martiis Valentem fratrem stabulo suo cum tribunatus dignitate 15 praefecit. indeque cum uenisset Constantinopolim, multa secum ipse diu uoluens et magnitudine urgentium negotiorum iam se superari considerans nihil morandum ratus quintum kalendas Apriles productum eundem Valentem in suburbanum uniuersorum sententiis concinentibus — nec enim audebat quisquam refragari — Augustum pronuntiauit decoreque imperatorii cultus ornatum et tempora diademate redimitum in eodem uehiculo secum reduxit participem qui-

1 nuncusque post se *tr.* E p. se uncus B p. se nunciisque A p. se unicus G ||
 2 pectari V peccati (*ante curiosius tr.*) E spectare Em2 *in marg.* spectari SBAG |
 d*uillium (*fu. i*) V | accepimus ESBAG | gloriosam VE (*m del.*) gloriosa BAG ||
 3 illanaualis *ex illamualis* V illam (*m del.*) naualis E illa n. BAG | sumpsisse
 ut ibi sumpsisse (*ut ibi sumps. del.*) V | ut tibi cinae *ex* utibi cenae (*m2*) V ut
 tibicine ESBAG || 5 cupia V *corr. m3* | exuperauit V exuberauit G || 7 orere-
 tur V oriretur ESA orietur B orientur b₂ G orerentur Eyss. || 8 bithynia V ||
 9 sic non V signo EBAG || 10 tota V restituimus (*cf. 25, 4, 11. 27, 8, 9*) tuta
 Val. | ^uq E quae BA tanquam G || 12 haec torres pondit V rector respondit
 EBAG || 13 inquit, amas *tr.* SBAG | inquit ♂ V | [ferrat] rem V fratrem
 ESBAG || 14 uestigas V restituimus uestias Lind. *in adn.* (Wm2) destines
 Corn. seligas Damsté deligas Hartke inuestigas dubit. Sey. || 15 teneribus V iti-
 neribus EBAG || 17 ipe ♂ V || 18 diuoluens VBG *notau. ut hapaxleg. Langen*
Georges def. Pighi euoluens E deuoluens SBA diu uoluens Wirz Corn. *def.*
 Hartke | magnitudini G | urgentia VE (*negotiorum om.*) urgente BA urgenti G
 urgentium Val. | sese parari VA se separari ESB se separare b₂ sese parare G
 se superari Val. || 19 quintum *om.* SBG || 22 decore B decoraque A | impera-
 tori V imperatorio E imperatorioque B imperatorii AG | cultu EB || 22.23 dia-
 dema tere mitit dum V diademate redimitum EAG d. remittit dum S d.
 redimit dum B

dem legitimum potestatis, sed in modum apparitoris morigerum, ut progrediens aperiet textus.

Quibus ita nullo interturbante perfectis constricti rapidis febribus / 4
imperatores ambo diu spe uiuendi firmata, ut erant in inquirendis
5 rebus grauiore quam in componendis, suspectas morborum causas
inuestigandas acerrime Vrsatio officiorum magistro, Delmatae crudo, /
et Viuentio Sisciano quaestori tunc commiserunt, ut loquebatur per-
tinax rumor, inuidiam cientes Iuliani memoriae principis amicisque
eius tamquam clandestinis praestigiis laesi. sed hoc euanuit facile ne
10 uerbo quidem tenuis insidiarum indicio ullo reperto.

Hoc tempore uelut per uniuersum orbem Romanum bellicum ca- 5
nentibus bucinis excitae gentes saeuissimae limites sibi proximos per-
sultabant. Gallias Raetiasque simul Alamanni populabantur; Sarma-
tae Pannonias et Quadi; Picti Saxonesque et Scotti et Attacotti Bri-
15 tannos aerumnis uexauere continuis; Austoriani Mauricaeque aliae
gentes Africam solito acrius incursabant; Thracias et diripiebant
praedatorii globi Gothorum. Persarum rex manus Armeniis iniectabat / 6
eos in suam dicionem ex integro uocare ui nimia properans, sed iniuste,
causando, quod post Iouiani excessum, cum quo foedera firmarat et
20 pacem, nihil obstare debet, quo minus ea recuperaret, quae antea
ad maiores suos pertinuisse monstrabat.

Acta igitur tranquillius hieme concordissimi principes, unus nuncu- 5
patione praelatus, alter honori specie tenuis adiunctus, percursis Thra-
ciis Naissum aduenerunt, ubi in suburbano, quod appellatum Mediana

4 in *add. Lind.* || 5 grauiore V *restit. Nov.* gnauiore G | in *ante* componen-
dis *om. G* || 6 delmate V declinato SB dalmate A Dalmatae G Delmatae
Hadr. Val. || 7 iuuentio V BAG Viuentio E *Meyer Spir.* | Titiano SBA ||
8 rumori V rumor E BAG || 9 clam destinis praestigii lexis V clandestinis praes-
tigiiis laesi EG clandestine praestringi laesis SB c. praestigii l. A || 10 tenes
VE tenuis BAG || 12 extitae VE extitere B excitae AG | uentes V gentes
EAG euentus SB | seuissimi VB saeuissimae EAG | persultabat V persulta-
bant EAG || 13 alamanni ♂ V Alemanni B Alemanni b₁b₂G || 14 pannonis V
Pannonias Em2G Pannonos SBA | recti V Rhети BA Picti G | que *om. SBG* |
secuti ♂ V Scoti SBAG | ata citti V Ataciti SBA (-citti) Attacotti G | urita-
nos V Britannos BAG || 15 continis ♂ V || 16 affricam V | incusabant V *corr.*
m3 incusant S incursant B | thracias et V *def. Blomgren Bickel Frassinetti*
reiec. Bae. et T. tr. BA Thracias G *def. Pet. lac. post et indic. Cl.* Moesias *add.*
Her. Pannonias *Nov.* || 17 globui (b *del. m2*) V globi ESBAG || 18 uinemia V
numomia S Numomiam B ui nimia AG || 19 foedus SBAG || 20 debebat
BAG | ante b₂G || 22 hic me VB hyeme EAG | concordissimo principe V
concordissimi principes G || 23 honore V honori *Momms. Pet.* | percussis VE
percursis BAG | thracis V Traciis E Tracis B Thraciis AG || 24 nae sum V
Nessum E nesum SB Naessum AG | suburbio SBG

- a ciuitate tertio lapide disparatur, quasi mox separandi partiti sunt
 2 comites. et Valentiniano quidem, cuius arbitrio res gerebatur, Iouinus
 euenit dudum promotus a Iuliano per Gallias magister armorum, et
 Dagalaifus, quem militiae rectorem prouexerat Iouianus; in orientem
 uero secuturus Valentem ordinatus est Victor ipse quoque iudicio 5
 principis ante dicti prouectus, cui iunctus est Arintheus. Lupicinus
 enim, pridie a Iouiano pari modo promotus, magister equitum partes
 3 tuebatur eoas. tunc et Equitius Illyriciano praeponitur exercitui, /
 nondum magister, sed comes, et Serenianus olim sacramento digressus
 recinctus est ut Pannonius sociatusque Valenti domesticorum prae- 10
 fuit scholae. quibus ita digestis et militares partiti sunt numeri.
- 4 Et post haec cum ambo fratres Sirmium introissent, diuiso palatio,
 ut potiori placuerat, Valentinianus Mediolanum, Constantinopolim
 5 Valens discessit. et orientem quidem regebat potestate praefecti Sa-
 lutius, Italiam uero cum Africa et Illyrico Mamertinus et Gallicas 15
 6 prouincias Germanianus. agentes igitur in memoratis urbibus prin-
 cipes sumpserunt primitus trabeas consulares omnisque hic annus dis-
 7 pendiis grauibz rem Romanam afflixit. Alamanni enim perrupere
 Germaniae limites hac ex causa solito infestius moti. cum legatis
 eorum missis ad comitatum certa et praestituta ex more munera prae- 20
 beri deberent, minora et uilia sunt attributa, quae illi suscepta furen-
 ter agentes ut indignissima proiecere. tractatique asperius ab Vrsatio
 tunc magistro officiorum iracundo quodam et saeuo regressi factum-
 que exaggerantes ut contumeliose despectas gentes immanissimas
 concitarunt. 25
- 8 Et circa id tempus aut non multo posterius in oriente Procopius
 in res surrexerat nouas. quae prope kalendas Nouembres uenturo
 Valentiniano Parisios uno eodemque nuntiata sunt die.

1 separando V sperando S spem B separandi AG | parti hi V partiti EB
 AG || 2 Iouianus V Iouinus G || 4 prouexerant V prouexerat EG peruexerunt
 SB peruexerat A || 6 ante dictis VA a. dicti EG aurelictis S relictus B ||
 7 pridie VBA def. Fletcher pridem EG || 8 aequitius V | illiriciano V Illyricano S
 Illyricano B Illyriciano AG || 10 profuit V praefuit ESBAG || 11 sholae V |
 sunt add. Cl. Harmon c. c. def. Blomgren Bae. || 12 auibo J V || 14 Salustius SB
 Sallustius b₂G || 15 illirico V | Gallias SBAG || 16 Germanias SB Germanus
 b₂G || 17 sumpserit VB sumpserunt Eb₂G sumpserunt A || 18 Alemani B Ale-
 manni b₁b₂G || 19 milites VB limites EAG | haec V hac ESBAG || 21 utilia
 SB uilia b₂G | suspecta VA suscepta EG sumpta SB || 22 agens V agente B
 agentes AG | tractumque V tractatique Em2G actumque BA || 27 re V res
 EAG om. SB || 28 parisios V lac. 5 litt. post P. G uno add. Her. eo denique
 Pet. | nuntiata V def. Blomgren nuntiatae Pet.

Et Alamannis quidem occursurum Dagalaifum pergere mature praecepit, qui uastitatis propinquieribus locis longius discesserant incruenti. super appetitu uero Procopii, antequam adollescere, reprimendo/curis deducebatur ambiguis ea potissimum ratione sollicitus, quod
 5 ignorabat, utrum Valente superstite an extincto memoratus imperium affectarat. Equitius enim relatione Antoni tribuni accepta agentis in Dacia mediterranea militem, qui nihil praeter negotium ipsum auditum obscure significabat, ipse quoque nondum liquida fide comperta simplicibus uerbis principem gestorum conscium fecit. his co-
 10 gnitis Valentinianus eodem Equitio aucto magisterii dignitate repedare ad Illyricum festinabat, ne persultatis Thraciis perduellis iam formidatus inuaderet hostili excursu Pannonias. documento enim recenti impendio terrebatur reputans paulo antea Iulianum contempto bellorum ciuiliu ubique uictore nec speratum ante nec expectatum
 15 ab urbe in urbem incredibili uelocitate transisse. uerum ardens ad redeundum eius impetus moliebatur consiliis proximorum suadentium et orantium, ne interneciu minantibus barbaris exponeret Gallias / neue hac causatione prouincias desereret egentes adminiculis magnis, / iisque legationes urbium accessere nobilium precantes, ne in rebus
 20 duris et dubiis impugnatas eas relinqueret, quas praesens eripere poterit discriminibus maximis metu ambitiosi nominis sui Germanis incusso.

Tandem denique utilitate rei perpensius cogitata in multorum sententias flexus replicabat aliquotiens hostem suum fratrisque solius esse
 25 Procopium, Alamannos uero totius orbis Romani; statuitque nusquam interim extra confinia moueri Gallorum. et ad usque Remos progressus sollicitusque super Africa, ne repente perrumperetur, Neo-

1 Alemannis BG | perdere VEB pergere AG || 2 uastitatis SBAG | disceserat V discesserant G | incruentis VB incruentus EA incruenti G || 3 procopia V Procopii ESBAG || 4 deducebatur VBA deducebatur G || 5 memoratum BAG || 6 aequitus V Equitius ESBAG | regentis G || 7 daciam et diterranea V Dacia mediterranea EG Daciam et mediterraneam SBA | que VEB qui AG || 11 illiricum V | testinabat V festinabat Vm3 def. Kell. Gärtner destinabat ESBAG || 13.14 contempto rebellorum V contemptorem bellorum EBA contempto imperatore b. G imp. reiecimus || 16 moliebatur VE uerebatur B mouebatur A moliebatur G | ualentium VE uolentium BA suadentium G || 17 exponere V om. E exponeret BAG || 18.19 maenisque V nimiis E in eiusque SBA eius: iisque G magnis i. Val. || 21 ambitios inomnis V ambitiosi nominis in E a. n. SBAG || 23 rei p. Damsté prob. Miller | perpensi use cogitata V perpensius excogitata EBA p. cogitata G prob. C. F. W. M. recogitata Pet. | sententias V || 25 Alemanico S Alemanico B Alamannos G | uero] suo S situ B || 26 eladusque V et adusque EA adusque BG || 27 ne ulterium V Neuterium E ne Vulterium S V. BAG Neoterium Hadr. Val. in adn.

terium postea consulem, tunc notarium ad eandem tuendam ire disposuit et Masaucionem domesticum protectorem ea consideratione, quod ibi sub patre Cretione quondam comite educatus suspecta nouerat loca, hisque scutarium adiunxit Gaudentium olim sibi cognitum et fidelem.

5

15 Quia igitur uno eodemque tempore utrubique turbines exarsere maestissimi, competenti loco singula digeremus nunc partem in oriente gestorum, deinde bella barbarica narraturi, quoniam pleraque et in occidentali et in eo orbe isdem mensibus sunt actitata, ne, dum ex loco subinde saltuatim redire festinamus in locum, omnia 10 confundentes squaliditate maxima rerum ordines implicemus.

6 Insigni genere Procopius in Cilicia natus et educatus ea consideratione, qua propinquitate Iulianum postea principem contingebat, a primo gradu eluxit et ut uita moribusque castigatior, licet occultus erat et taciturnus, notarius diu perspicaciter militans et tribunus / 15 iamque summatibus proximus post Constanti obitum in rerum conuersione uelut imperatoris cognatus altius anhelabat adiunctus consortio comitum et apparebat eum, si umquam potuisset, fore quietis 2 publicae turbatorem. hunc Iulianus Persidem ingrediens consociato pari potestatis iure Sebastiano in Mesopotamia cum manu militum 20 reliquerat ualida mandaratumque, ut susurrauit obscurior fama — nemo enim dicti auctor exstitit uerus —, pro cognitorum ageret textu et, si subsidia rei Romanae languisse sensisset, imperatorem ipse se provide- 3 ret ocus nuncupari. qui iniuncta ciuilitate agens et caute Iuliani letaliter uulnerati funus et ad regenda communia comperit Iouianum 25 euectum falsoque rumore disperso inter abeuntis anhelitus animae eundem Iulianum uerbo mandasse placere sibi Procopio clauos sum-

1 tunc V tunc ESBAG || 3 quod iui V quod ibi EG qua diuo SBA quod diu Val. qua diu Btl. | suppratre (r pr. del. m2) V sub patre ESBAG | comite quondam tr. SBG || 4 si V corr. m3 || 7 metistissimi conpenti V moestissimi, competenti ESBAG | digneremus V diggeremus E degeneraremus B diggeremus AG || 8 orientem VB oriente EAG || 9 in ante occidentali om. BG | eo V eo EBA G | at citata V actitata ESBAG agitata C.F.W.M. || 11 squadilitate V squaliditate EAG squalitate SB | ordinem SBAG || 12 edocatus V corr. m3 || 13 quod Nov. Löfst. || 14 castigatio V castigato E castigatus BA castigatior G || 16 proximo V proximus EBA G || 17 admictus S admixus B admixtus G || 18 appellabat V apparebat EBA G || 19.20 consocii topari V consecute (?) pari Vm3 consociato p. EG cum sociis copari S c. s. comperatis B c. s. compari A || 22 agere V ageret G || 23 sensissent VBA sensisset Eb2G || 26 obeuntis SBAG | anhillitus V hanelitus E anhelitus SBAG || 27 uero VBA uere E om. G uerbo Madv. | sumae V summae EAG summam B

mae rei gerendae committi ueritus, ne hac ex causa indemnatus occideretur, e medio se conspectu discreuit maxime post Iouiani territus necem, notariorum omnium primi, quem Iuliano perempto ueluti dignum imperio paucis militibus nominatum nouaque exinde coeptare
 5 suspectum cruciabiliter didicerat interfectum. et quia se quaeri in- 4
 dustria didicerat magna, uitans grauioris inuidiae pondus ad abdita longiusque remota discessit. cumque a Iouiano exploratius indagari latibula sua sentiret et formae uitae iam fuisset pertaesum — quippe a celsiore statu deiectus ad inferiora etiam edendi penuria in locis
 10 squalentibus stringebatur hominumque egebat colloquiis —, postremae necessitatis impulsu deuus itineribus ad Calchedonos agrum peruenit. ubi quoniam ei illud firmitus uisum est receptaculum apud 5
 fidissimum amicorum delitescebat, Strategium quendam ex palatino milite senatorem, Constantinopolim, quantum fieri poterat, clanculo
 15 saepe intermeans, ut indicio eiusdem Strategii patuit, postquam saepius in factionis conscios inquisitum. ritu itaque sollertissimi cuiusdam 6
 speculatoris ignotus ob squalorem uultus et maciem rumusculos colligebat tunc crebrescentes, ut sunt acerba semper instantia, incusantium multorum Valentem quasi cupiditate aliena rapiendi succensum.
 20 cuius diritati adiectum erat incentium exitiale socer Petronius ex 7
 praeposito Martensium militum promotus repentino saltu patricius / animo deformis et habitu, qui ad nudandos sine discretione cunctos immaniter flagrans nocentes pariter et insontes post exquisita tormenta quadrupli nexibus uinciebat, debita iam inde a temporibus

1 committi *om.* *SB* | bacritus *V* ac territus *E* quare accitus *B* *Q.* ueritus *A* u. *G* | haec *V* hac *ESBAG* || 2 disseruit *VAG* distraxit *E* deseruit *S* deserui *B* discreuit *Lind. prob. Bae.* || 3 que *VE* quem *AG* | perempto *ex* peremto *V* || 5 cruciabili *BA* | dediceret *V* didicerat *Em2 G* nece *BA* | et *add. G* || 6 atabaldita *V* ad abdita *Em2 G* Ecbatana *BA* || 8 sentire et *V* sentiret, et *EG* s. *BA* | formae *VG* ferinae *E* *Pricaeus* formulae *BA* | uita *V* uitae *ESBAG* || 9 inferi *VE* deteriora *B* inferiora *AG* | loci *V* locis *EBAG* || 10 aegebat *V* egebat *ESAG* agebat *B* || 11 debiis *V* dubiis *ESBA* deuus *Em2 (in marg.) G* | itineribus *♂ V* | calchedonos *VA* calchedonensem *E* Calardonium *B* Chalcedonium *G* || 12 ei] et *V om. G* ei *Haupt* | firmios *V* firmitus *ESBAG* || 14 senatore *VBA* senatorem *EG* | poterant *V* poterat *ESBAG* || 15 interineans *V* inter in (*lac. 6 litt.*) *E* intermeans *SBAG* | strategi *V* Strategii *G Cl. c. c.* | saepios *V* saepius *ESBAG* || 16 est ante inquisitum *add. G reiec. Blomgren* || 17 ob squalorem multis *S m.* ob s. *B* uultu ob s. *G* | et in aciem *SB* | fumusculis *VE* fumusculos *BA def. Meurig-D.* rumusculos *G* || 18 acerua *V* acerba *EBAG* || 19 successum *VB* incensum *E* succensum *AG* || 20 incentiu uexitiale *V* incentium exitiale *EBAG* || 21 milit*um (*fu. i*) *V* || 22 animo — nudandos si- *add. Vm2 in marg.* || 23 innocentes *SBG* | sontes *SBG* || 24 quadruplicibus *BAG*

principis Aureliani perscrutans et impendio maerens, si quemquam
8 absoluisset indemnem. cuius morum intolerantiae haec quoque per-
niciens accedebat, quod, cum ditaretur luctibus alienis, erat inexora-
bilis et crudelis et in rapido corde rudissimus nec reddendae nec
accipiendae rationis umquam capax inuisior Cleandro, quem agen- 5
tem sub imperatore Commodo praefecturam sublata uecordia diuer-
sas legimus uexasse fortunas, et onerosior Plautiano, qui praefectus
itidem sub Seuero ultra mortale tumens cuncta confuderat, ni gladio
9 perisset ultore. haec lacrimosa, quae incitante Petronio sub Valente
clausere multas paupertinas et nobiles domus, impendentiumque spes 10
atrocior prouincialium et militum paria gementium sensibus imis
haerebant et uotis licet obscuris et tacitis permutatio status praesen-
10 tis ope numinis summi concordi gemitu poscebatur. quae Procopius
latenter accipiens arbitratusque, ubi felicius acciderit fatum, negotio
leui ad apicem summae potestatis assumi subsidebat ut praedatrix 15
11 bestia uiso, quod capi poterat, protinus eruptura. cui in haec, quae
maturabat, ardenti fors hanc materiam dedit impendio tempestiuam.
consumpta hieme festinans ad Syriam Valens iamque fines Bithyno-
rum ingressus docetur relationibus ducum gentem Gothorum ea tem-
pestate intactam ideoque saeuissimam conspirantem in unum ad 20
peruadenda parari collimitia Thraciarum; hocque cognito, ut imprae-
pedite ipse pergeret, quo tendebat, sufficiens equitum adiumentum
et peditum mitti iussit ad loca, in quibus barbarici timebantur ex-
12 cursus. dimoto itaque longius principe Procopius aerumnis diuturnis
attritus et uel atrocem mortem clementiorem ratus malis, quibus 25

1 merens VE moerens BAG || 3 accidebat VB accedebat EAG || 4 in*rapido
(fu. t) V intrepido Haupt in rabido Walter (Nm2) prob. Miller | rudissimus
VAG def. Miller c rudissimus (c del.) E crudissimus B Haupt Walter durissimus
Btl. || 6.7 di*uersas (fu. u) legibus V diuersas l. ES demersum egit B diuersas
legitur A d. legimus G || 7 uexasse om. SB | fortunas, et] in fortunam is B ||
8 mortale V def. Bae. Fletcher mortalem Pet. | confunderat V confuderat ES
BAG | ne VE ni BAG || 9 ultori VE ultore BAG || 10 claure V clausere EG
et Caro BA | domos ES BAG || 11 himis V imis EAG om. SB || 13 nominis V
numinis ES BAG || 14 adsiderit VE adsederit SBA acciderit G || 15 peda-
trix V ^upedatrix E uenatrix Em2 in marg. praedatrix BAG || 16 poterat V pot-
erit C.F.W.M. Haupt potuerit dubit. Cl. c. c. in app. | haec V ad C. F. W.M.
ad haec Kell. (uel l. 17 audendi pro ardenti) Nov. in haec Cl. || 17 ardenti] au-
dendi Btl. | hac V hanc ES BAG | impensio V impendio E BAG || 18 siriam V |
iam SBG || 19 Gotorum SB Gotthorum b₁b₂G || 20 idenque B eandemque
b₂G | seuissimi S saeuissime BAG || 21 hoc quoque V hocque ES BAG |
agnito SBA | in praepedito V impraepedite Kell. || 24 in dimoto (in del.) V ||
25 et om. SBAG | ad trocem V | dementiorem V clementiorem ES BAG |
magis VEB malis AG

afflictabatur, aleam periculorum omnium iecit abrupte et extrema
iam perpeti nequaquam timens praeunte perdita ratione facinus
adoritur audacissimum; Diuitenses Tungricanosque Iuniores ad pro-
cinctum urgentem per Thracias inter alios celerare dispositos et Con-
stantinopoli moraturos sollemniter biduum per quosdam ex isdem
numeris notos sollicitare properans, quia cum omnibus loqui peri-
culosum erat et arduum, fidem paucorum elegit. qui pellecti spe 13
praemiorum ingentium sub consecratione iuris iurandi promiserunt se
quae uellet cuncta facturos, fauorem quoque polliciti conturmalium, /
inter quos ipsi potiore locum obtinebant in suadendo stipendiis ex-
cellentes et meritis. utque condictum est, ubi excauit radiis dies, / 14
idem Procopius diductus in cogitationes uarias Anastasianas balneas
petit a sorore Constantini cognominatas, ubi locata nouerat signa, /
doctusque per arcanorum conscios omnes in eius studium consensisse/
societate coita nocturna fide salutis data libenter admissus consti-
patione uendibilium militum cum honore quidem, sed in modum tene-
batur obsessi, qui ut praetoriani quondam post Pertinacis necem lici-
tantem imperii praemia Iulianum susceperant, ipsi quoque Proco-
pium infausti dominatus exordia molientem attenti ad omne com-
pendium defenderunt.

Stetit itaque subtabidus — excitum putares ab inferis — nusquam 15
reperito paludamento tunica auro distincta ut regius minister indutus
a calce in pubem in paedagogiani pueri speciem purpureis opertus
tegminibus pedum hastatusque purpureum itidem pannulum laeua
manu gestabat, ut in theatrâ scaena simulacrum quoddam insigne /
per aulaeum uel mimicam cauillationem subito putares emersum. ad 16

1 extrema V *def. dubit. Blomgren* extremaque G et extrema Pet. || 2 faci-
mus V facinus ESBAG || 3 diuitensis V Dimictens is E Diuicensis SB Diui-
tenses AG | tunc grecanosque VE t. Gratanosque SB t. Graecanosque A
Tungritanosque G Tungricanosque Lind. in adn. | minores SB || 5 hisdem VEB
iisdem AG || 7 pellectis per V collectis per Vm3 pellecti spe E Val. perelectis
per S perlecti per spem BG pellecti per s. A || 9 fauor VB fauorem EAG ||
10 pollicior V pollicitatio E potiore BAG | obtineat VE (opt-) obtinebant
BAG || 11 et V est Hadr. Val. || 12 deductus V diductus G | uariis V ua-
rias ESBAG || 13 sorores VB sorore EAG | locatas V locata E BAG || 15 fide
latutis V fidelitatis ESBA fide salutis G || 16 uindi uilium V uindibilium E
om. SBA uendibilium G || 18 praemera V praemia E BAG | susceperat VE
susceperant BAG || 19 omnem VE omne Em2 G omen BA | compendii SBA ||
20 deferunt BA || 23 c[a]lce V || 26 pura uleum V per aulaeum E BAG | micam
VE mimicam B (mimm-) AG infimam Stangl | cauillationem VE (caualt-) ca-
uillationem SBA G machinationem Madv. cauationem Nov. Stangl

hoc igitur dehonestamentum honorum omnium ludibriose sublatus /
et ancillari adulatione beneficii allocutus auctores opesque pollicitus
amplas et dignitates ob principatus primitias processit in publicum /
multitudine stipatus armorum signisque sublati erectius ire perge-
bat circumclausus horrendo fragore scutorum lugubre concrepan- 5
tium, quae metuentes, ne a celsioribus tectis saxis uel tegularum
fragmentis conflictarentur, densius ipsis galearum cristis aptabant.

- 17 Huic intimidius incedenti nec resistebat populus nec fauebat; ac-
cendebatur tamen insita plerisque uulgarium nouitatis repentina iu-
cunditate ea re potius incitante, quod Petronium, ut praediximus, 10
diuitias uiolenter augentem omnes eadem mente detestabant, qui
sepulta iam dudum negotia et rediuiuas nebulas debitorum in diuer-
18 sos ordines excitabat. cum itaque tribunal idem escendisset Procopius/
et cunctis stupore defixis timeretur silentium triste, procliuiorem
uiam ad mortem, ut sperabat, existimans aduenisse per artus tremore 15
diffuso implicatior ad loquendum diu tacitus stetit; pauca tamen
interrupta et moribunda uoce dicere iam exorsus, quibus stirpis pro-
pinquitatem imperatoriae praetendebat, leni paucorum susurro pretio
illectorum, deinde tumultuariis succlamationibus plebis imperator
appellatus incondite petit curiam raptim. ubi nullo clarissimorum, / 20
sed ignobilium paucitate inuenta palatium pessimo pede festinatis
passibus introiit.
- 19 Mirantur quidam profecto irrisione digna principia incaute coepta
et temere ad ingemiscendas erupisse rei publicae clades, ignari forsi-
20 tan exemplorum accidissee primitus arbitantes. sic Adramytenus 25

1 dehonestate tum VE dehonestamentum BAG || 2 acillari V ancillari ES
BAG || 3 pricipatus ♂ V || 5 circumclausos VE circumclauso SBA circum-
clausus G || 6 que V que post metuentes tr. E om. SBA quae G | tegularium V
tegularum ESBA G || 7 frementis V fragmentis EBA G | confriactarentur V
conflictarentur ESBA G conflictaretur Momms. || 8 Huic] huic hinc E Hinc
SB | intimidius V notau. ut hapaxleg. Langen Georges timidius EBA G | inci-
denti V incedenti EAG incedentes B | restebat ♂ V || 9 fulgarium V uulga-
rium Em2SBA G | repentinae Damsté reiec. Blomgren || 11 detestabant VEB
def. Bickel detestabantur AG def. Harmon c. c. || 13 tribunali demescendisset V
tribunal adscendisset (d pr. add. m2) E tribunali descendisset BA tribunal idem
ascendisset G || 14 timeretur VBA G def. Blomgren teneretur E Haupt timeret
Her. | *triste (fu. s) V | procliuiorum V procliuiorem EBA G || 15 uitam V
uiam G | existimant VE existimans BAG | atus ♂ V || 21 sedigno uilia V
s. uili autem E sed ignobili SBA G ignobilium Her. || 23 inrisioni VB irrisione
EAG | pricipia ♂ V | incute ♂ V || 24 emere V temere EBA G || 25 nec acci-
disse E accedissee B id accidissee b2 G | adramytenus V Adramytenus EB Adra-
mytenus b2 G adramytenus A

Andriscus de genere quidam infimae sortis ad usque Pseudophilippi
nomen euectus bellis Macedonicis tertium addidit graue. sic Antio-
chia Macrino imperatore agente ab Emesa Heliogabalus exsiluit
Antoninus. ita inopino impetu Maximini Alexander cum Mamaea
5 matre confossus est. in Africa superior Gordianus in imperium raptus /
aduentantium periculorum angoribus implicatus uitam laqueo spiritu
intercluso profudit.

Igitur cuppediarum uilium mercatores et, qui intra regiam appare- 7
bant aut parere desierant quique coetu militarium nexi ad pacatiora
10 iam uitae discesserant, insoliti casus ambigua partim inuiti, alii uo-
lentes asciscebantur, nonnulli omnia tutiora praesentibus rati e ciui-
tate occulte dilapsi imperatoris castra petiuere itineribus festinatis.

Hos omnes Sophronius uiuacissimo cursu praegressus tunc notarius, 2
praefectus postea Constantinopoleos, Valentem a Caesarea Cappado-
15 cum iam profecturum, ut uaporatis aestibus Ciliciae iam lenitis ad
Antiochia percurreret sedes, textu narrato gestorum spe dubia ut in
talibus percitum et stupentem auertit Galatiam res adhuc trepidas
arrepturum.

Qui dum itineribus properat magnis, attentissima cura Procopius 3
20 in dies agitabatur et noctes subditiuos quosdam ostentans, qui astu-
tia confidenti partim ab oriente, alii e Gallis se uenisse et Valentinia-
num obisse fingentes cuncta patere nouo et fauorabili principi memo-

1 sortes V sortis E B A G | psdo filippi V Pseudophilippi E B A G || 2 erectus
VE euectus B A G || 3 heliogabalus V Heliogabalus E B A G || 3.4 exhibi tan-
toninus V exiuit Antonius E S B A e. Antoninus G exiluit Nov. || 4 inopinio V
inopino E B A G | manea V mannea E Memea B Mammea A G || 5 contossus V
corr. m3 | et ante in¹ add. Günther ita Cl. | affrica V || 6 aduentatium V aduen-
tantium E S B A G || 8 cupraediarum V cupeninarum E cupediarum B (cupp-)
A G || 9 parere V E G def. Pighi patere B A apparere dubit. Gdt. in app. | desi-
erat V desierant E S B A G || 10 ad ante insoliti add. G Nov. in Hadr. Val. reie-
cimur | insoluti S B A | inuitalii V in italia E mutalii S mutari B A inuiti
alii G || 11 non nullo V nonnulli E G nouillo S nouiter B A || 11.12 -tentibusratie
– imperatoris add. Vm2 in marg. || 11 praetentibus Vm2 praesentibus E G peten-
tibus S B A | ratie Vm2 rati e E Ratia B A rati a G || 13 sofronius V | pro-
gressus V B A praegressus E G | tunc V corr. m3 || 14 praefestus V praefectus
E S B A G || 15 lentis ♂ V || 16 percurrere V E percurreret B A G | praetextum
B A | narrotos estorum V narrato sestorum E nactus aestuum B A narrato
gestorum G || 17–19 et stupentem – qui dum om. B || 17 Galatiam ires V
Galatia in res E Galatiam, res A G | adhuc V aduc E adhuc S A G || 19 ite-
neribus ♂ V || 20 agitabat noctes V B A G a. notos E (nuntios add. in marg. m2)
a. et noctes Val. agitabatur Günther | quia astatutia V quiaastutia E qui astu-
tia B A G || 21 ab orientem V ad o. Vm3 ab oriente E S B A G | alii ante ab tr.
S B | Gallis E B A G

4 rabant. et quia res nouae petulanter arreptae celeritate muniri solent
interdum, ne quid formidandum omitteretur, confestim Nebridius
in locum Saluti praefectus praetorio factione Petronii recens promotus/
et Caesarius Constantinopolitanae urbis praefectus in uincula com-
pinguntur et iubetur ciuitatem curare solita potestate Phronimius / 5
esseque magister officiorum Euphrasius, ambo Galli institutis bona-
rum artium spectatissimi, et administratio negotiorum castrensium /
Gomoario et Agiloni reuocatis in sacramentum committitur inconsul-
te, ut docuit rerum exitus proditarum. quia igitur Iulius comes per
Thracias copiis militaribus praesidens oppressurus rebelles, si com- 10
perisset conata, ex propinquis stationibus timebatur, commentum
excogitatum est ualidum et quasi iussu Valentis seria super barbaricis
motibus tractaturus Nebridii litteris adhuc clausi uiolenter expressis /
accitus Constantinopolim strictius tenebatur. hacque callida fraude
bellatrices Thraciae gentes sine cruore acquisitae adminicula ausis 15
6 tumultuariis maxima compararunt. post quae ita euentu laetiore com-
pleta Araxius exambita regia praetorio praefectus accessit uelut
Agilone genero suffragante alique plures ad aulae uarios actus et ad-
ministrandas prouincias sunt admissi, quidam inuiti, alii ultro semet
7 offerentes cum praemiis. utque in certaminibus intestinis usu uenire 20
contingit, emergebant ex uulgari faece nonnulli desperatione con-
siliisque ductantibus caecis contraque quidam orti splendide a cul-
minibus summis ad usque mortes et exsilia corruebant.

8 Vbi per haec et similia factio firmiter uidebatur esse composita, re-
stabat, ut abundans cogeretur militum manus, et impetratum est fa- 25
cile id, quod in publicis turbamentis aliquotiens ausa ingentia uel
9 iustis exorsa primordiis impediuit. transeuntes ad expeditionem per
Thracias concitatae equitum peditumque turmae blandeque acceptae

2 confestatione uridius V Vridius E cum festinatione V. SBA confestim
Nebridius G || 3 Salutii EA salutis SB Salustii G | promotinis V promotus EG
promoti BA || 5 fronemus VE Frouenius SB Phronemius AG || 8 aciloni VE
Acileni S Acileno B Agiloni AG || 9 proditar V proditarum E Corn. proditor
SBAG || 10 oppressuros V oppressurus EG oppressisset BA || 11 contentum V
contemptum ES commentum BAG || 12 seria superbia super VE saeua s. s.
SBA seria super G || 13 tracturus nebri VE t. uberi S tractu u. BA tractatu-
rus, Nebridii G | littorum SBA | ab hoc BA | lausi S clauso BA | oppressis
SBA || 14 tenebat V tenebatur G || 15 ine V sine EBAG | adminiculae V
adminicula EBAG || 16 lentiore (n del. m3) V laetiore ESBAG || 20 utique V
utque Lind. Nov. || 23 exalia VE ex alia S ad a. B exilia AG || 24 facto V
facta EBA factio G || 26 tarbamentis ♂ V || 27 expaeditione V expeditionem
ESBAG || 28 concitata* (fu. e) V concitata E concitatae SBAG

et liberaliter, cum essent omnes in unum quaesitae iamque exercitus
species apparebat, promissis uberrimis inhiantes sub execrationibus
diris in uerba iurauere Procopii hanc polliciti pertinaciam, quod eum
suis animis defensabunt. inuenta est enim occasio ad illiciendos eos 10
5 perquam opportuna, quod Constanti filiam paruulam, cuius recorda-
tio colebatur, sinu ipse circumferens necessitudinem praetendebat et
Iuliani. adeptusque est aliud tempori congruum, quod Faustina matre
puellae casu praesente quaedam acceperat habitus insignia principalis.
adiungit his aliud ueloci diligentia maturandi et electi quidam stolidi- 11
10 tate praecipites ad capessendum Illyricum missi sunt nullo praeter
petulantiam adiumento confisi, aureos scilicet nummos effigiatos in
uultum noui principis aliaque ad illecebras aptantes, quos correptos
Equitius per eas regiones militum rector extinxit genere diuerso
poenarum. pariaque deinde metuens obstruxit tres aditus angustissi- 12
15 mos, per quos prouinciae temptantur arctoe, unum per ripensem
Daciam, alterum per Succos notissimum, tertium per Macedonas,
quem appellant Acontisma. hacque cautela uana persuasione rapiendi
Illyrici destitutus usurpator indebitae potestatis magna perdidit in-
strumenta bellorum.

20 Dum haec ita aguntur, atrocitate nuntii Valens perculsus iamque 13
reuertens per Gallograeciam auditis apud Constantinopolim gestis /
diffidenter incedebat et trepide ac repentino pauore uias prouidendi
turbante eo usque desponderat animum, ut augustos amictus abicere /

1 cessent omnesque in unum sitae V essentque omnes in u. s. E censet tres-
que in u. site S centuriae t. in u. sitae B cum essent, in u. s. A c. e., omnesque
in u. s. G quaesitae Kell. C. F. W. M. que ex omnesque recte colloc. Günther def.
Blomgren || 2 apparebant BA appareret G | inhiantes V inhiantes EAG
uiciantes SB || 4—p. 21, 4 enim — uenit om. SB || 4 aliciendos ex illiciendos
(m2) V illiciendos E restit. Cl. alliciendos AG || 5 Constantii AG | paruulam
♂ V || 6 colebat V colebatur G | necessitudine VA necessitudinem EG ||
6. 7 et iul VE et uil (lac. 2 litt.) A et Iuliani G def. Blomgren et eius Momms.
eiusdem Her. eius praetendebat et Iuliani Nov. || 7.8 congruamque fausti
atre puelle V c. faustinam a. p. E congruum quae Faustina matre puellae A
c.: quod F. m. p. G || 8 quodam, G || 9 uel occidi licentiam maturandi V uel o.
l. maturandi E ueloci diligentia maturandum A u. licentia maturandi G matu-
randi def. Blomgren | soliditate VE stoliditate AG || 10 capessendum V capes-
sendam E capessendum AG | illiriae V hiliriam E Illyricum A Illyriam G ||
11 scil. VE scilicet AG | efficiatos V effigiatos EAG || 12 adiaque V aliaque
EAG | incelebras V illecebras EAG || 13 equitus VA Equitius EG | mil.
regio rextinxit V militum regiorex (r. del.) rector, extinxit E miles legionis e. A
militum rector, e. G || 14 poenar V poenarum EAG | res V om. E tres AG ||
15.16 Daciam ripensem tr. Cl. c. c. in app. || 17 que V que E quem AG | hanc-
que V corr. m3 || 18 illirici ex illici V | destitus V destitutus EAG || 23 ab-
iceret VE abiicere AG

tamquam grauem sarcinam cogitaret, fecissetque profecto, ni uetan-
 tibus proximis retractus a deformi proposito firmatusque meliorum
 sententiis agmina duo praeire iussisset, quibus nomina sunt Iouii
 14 atque Victores, castra perduellium irrupturos. his iam propinquantibus ipse Procopius a Nicaea regressus, quo nuper aduenerat, cum 5
 Diuitensibus desertorumque plebe promiscua, quam dierum breui
 spatio congregarat, Mygdum accelerauit, qui locus Sangario alluitur
 15 flumine. ubi cum legiones iam pugnaturae congredierentur, inter reci-
 procantes missilia quasi procursatione hostem lacesens solus proru-
 pit in medium. et secundioris ductu fortunae ex contraria acie uelut 10
 agnitum quendam Vitalianum, quem si norat ambigitur, Latine salute
 data blande produxit eumque porrecta dextera sauiatus omnibus hinc
 16 inde attonitis, „en“, inquit, „cana Romanorum exercituum fides et
 religionibus firmis iuramenta constricta! placet, fortissimi uiri, pro
 ignotis tot suorum consurrexisse mucrones, utque Pannonius degener / 15
 labefactans cuncta et proterens imperio, quod ne uotis quidem conci-
 pere ausus est umquam, potiatur, ingemiscere nos uestris nostrisque
 uulneribus. quin potius sequimini culminis summi prosapiam, non
 ut rapiat aliena, sed in integrum maiestatis auitae restituatur, arma
 iustissima commouentem.“ 20

17 Hac sermonis placiditate molliti omnes, qui acriter uenerant pugna-
 turi, signorum apicibus aquilisque summissis descuiere libentes ad
 eum et pro terrifico fremitu, quem barbari dicunt barritum, nuncupa-
 tum imperatorem stipatumque de more consentientes in unum redu-
 xerunt ad castra testati more militiae Iouem inuictum Procopium 25
 fore.

1 ni]re V *corr. m3* || 2 proximus V proximis EAG | detractibus V detractus Vm3 EAG retractus Her. || 3 praecedere G | iussisset (i pr. ex u) V | ouii ♂ V || 5 anticea V à Nicea EAG || 6 que add. G | promiss quāquā ex per omnis quāquā (m2) V promiscua quam EG praemissis quanquā A | urebi V urbi E breui A ferè sex G || 7 congregat V | adcerat V *corr. m3* | angario VE Sangario AG || 8 flumini VA flumine EG | concrederentur V *corr. m3* || 12 dextra G | sabiatus V sauiatus E Eyss. suauatus AG || 13 inquit V || 16 alie factas cunctas et V tabefactas c. et E aliae factas c. et A labefactans cuncta et G Val. in adn. (cunctos) || 16.17 quidem — potiatur in- add. Vm2 in marg. || 19 ut rapiat — auitae add. G || 21 permonis V *corr. m3* | molliciti ex molliti V molliti EAG || 23 proterrifico V def. Bickel Bae. Hagend. Meurig-D. propere t. Pet. perterrifico Her. Nov. protinus t. Thörnell prob. Miller rupto t. Walter prob. Miller | uaritur VE barritum AG | n[un]cupatum V || 24 stipatum quidem core sentientes V s. q. fore s. E stipatumque de more, s. A stipatum quidem consentientes G stipatumque iam Schneider Momms. s. idem Gdt. s. decore Nov.

Huic perduellium prosperitati laetior accessit. Rumitalca enim tri- 8
 bunus in societatem Procopianorum ascitus et suscepta cura palatii /
 digesto mature consilio permeatoque cum militibus mari ad Drepa-
 num ante, nunc Helenopolim uenit exindeque Nicaeam spe celerius
 5 occupauit. ad quam obsidendam cum huiusmodi pugnarum peritis 2
 Vadomario misso, ex duce et rege Alamannorum, Valens Nicomediam
 pergit. exindeque profectus oppugnationi Calchedonos magnis uiribus
 insistebat, cuius e muris probra in eum iaciebantur et irrisiue com-
 pellabatur ut sabaiaarius. est autem sabaia ex hordeo uel frumento
 10 in liquorem conuersis paupertinus in Illyrico potus. fessus denique 3
 inopia commeatum et obstinatione nimia defensorum discedere iam
 parabat, cum inter haec clausi apud Nicaeam patefactis subito portis
 egressi munitorum magna parte prostrata ductore fidentissimo Rumi-
 talca properabant ardenter circumuenturi Valentem a tergo nondum a
 15 Calchedonos suburbano digressum et patrassent conata, ni rumore
 quodam praeuerso imminens exitium ille perdoctus instantem uesti-
 giis hostem per Sunonensem lacum et fluminis Galli sinuosos amfrac-
 tus propere discedendo frustra sequentem lusisset. et hoc casu Bi-
 thynia quoque in Procopii dicionem redacta est.
 20 Vnde cum Ancyram Valens citis itineribus reuertisset comperisset- 4
 que Lupicinum ab oriente cum cateruis aduentare non contemnendis, /

1 altera post accessit add. Momms. alia ante laetior Cl. reiec. Sey. | rumit
 enim VE rumor etenim A Rumitalca enim G || 2 societate V societatem G |
 suspecta VE suscepta Em2AG || 3 permixtoque V permeatoque Gdt. || 4 ante-
 num celenopolim VE (Anth-) ante eum C. A antea nunc Helenopolim G ante,
 nunc H. Pet. || 5 at V ad ESBAG | cum add. ESBAG | cum — pugnarum
 post pugnarum repet. V || 6 duce et ex rege tr. Stroheker def. Waas | Alemanno-
 rum B Alemannorum b1b2G || 7 que om. SBG | chalcedonis VAG Calche-
 donis E calcidonis S calcedonis B Chalcedonos Btl. Nov. || 8 emoris V corr. m3 |
 iniuriase VE iniuriosa Vm3 iniuriose SBAG inrisiue Nov. | compellebatur V
 compellabatur EBAG || 9 sabaiaarius V Sabaiarius EBAG | ordeo V || 10 lico-
 rem V liquorem ESBAG | conuersus V BAG uersus E conuersis Val. in adn. |
 illirico V || 11 commeatum V commeatum EBAG | nemia ex nimia (m2) V
 corr. m3 in mea S in ea BG || 12 fate factis V corr. m3 || 13 egressus VE egressi
 Em2BAG | munitorum] inimicorum SBA | ductorem BA | fidentissimorum
 italica VE (-cam?) uidentissimorum I. S uidentes arte I. BA fidentissimo Ru-
 mitalca G || 14 ardentes V ardenter Hadr. Val. || 15 chalcedonos V calcedono E
 Calcedonos S Chalcedonos BAG | conatan rumore V corr. m3 || 16 perdoctus
 VE perdoctus BAG || 17 callis inuososam fractus (ex frutus) V c. niuorosam
 tractus E (calliginosam add. in marg. m2) c. Naulochum B C. niuosos anfrac-
 tus A Galli sinuosos a. G || 18 discendendo VE discedendo SBAG | luxisset V
 lusisset EBAG || 19 in add. AG Procopi in Brakman || 20 uales V ualde E
 Valens BAG || 21 ab orientem V ab oriente EA ad orientem SBG | conte-
 nendis V contemnendis ESBAG

spe prosperorum erectior Arintheum lectissimum ducem occursurum
 5 hostibus misit. qui ubi Dadastanam tetigit, in qua statione perisse
 diximus Iouianum, Hyperechium sibi oppositum repente uidit cum
 copiis antehac cellae castrensium apparitorem, id est uentris ministrum
 et gutturis, cui ut amico Procopius auxilia ductanda commisit. et 5
 dedignatus hominem superare certamine despicabilem auctoritatis
 et celsi fiducia corporis ipsis hostibus iussit suum uincire rectorem; /
 atque ita turmarum antesignanus umbratilis comprehensus suorum est
 manibus.
 6 Quae dum hoc modo procedunt, Venustus quidam largitionum ap- 10
 paritor sub Valente multo ante Nicomediam missus, ut aurum sus-
 ceptum stipendii nomine militibus per orientem diffusis uiritim tri-
 bueret, hac tristitia cognita alienum peruidens tempus Cyzicum cum
 7 his, quae susceperat, se citius contulit. ubi forte Serenianus repertus /
 domesticorum tunc comes missus ad thesauros tuendos urbem inex- 15
 superabili moenium ambitu monumentis quoque ueteribus cognitam, /
 fretus tumultuario praesidio custodiebat; ad quam expugnandam
 Procopius, ut possessa Bithynia sibi etiam Hellespontum iungeret,
 8 ualidam destinauerat manum. morabantur autem effectum sagittis et
 glandibus ceterisque iaculis obsidentium saepe globi confixi et pro- 20
 pugnatorum sollertia claustrum per catenam ferream ualde robustam /
 ori portus insertum, quae, ne rostratae irruerent naues hostiles, erat
 9 altrinsecus colligata. hanc post uarios militum labores et ducum fati-
 gatorum acerrimis proeliis Aliso quidam tribunus abscidit, exsertus
 bellator et prudens, hoc modo: coniunctis tribus nauigiis testudinem 25
 hac specie superstruxit: densatis cohaerentes supra capita scutis primi

2 adadastanam V adastanam E Adastanum SB Dadastanam AG || 3 yper-
 echium V yperethium E Hiperetheum SBA (-thium) Hyperechium G || 4 recte V
 recte del. ut gloss. Val. rei Haupt rectoris Gdt. cellae Her. | gastrensium BAG |
 apparitorem V || 4.5 id est — gutturis del. ut gloss. Val. reiec. Bae. Blomgren ||
 5 cui V cui EBAG || 8 ante signanos V antesignanus G | compressus V com-
 praehensus E compressis B compressit A comprehensus G | est add. Cl. Harmon
 c. c. def. Blomgren || 10 quaedam V quae dum EG quidam BA || 11 nicome-
 dia V Nicomediam ESBAG || 12 siti pend[iinh]ominem V stipendii nomine
 EBAG || 13 tristi acognita V t. re cognita E tristitia c. SBAG | cyticum V
 cyrticum E citicum S Cicicum B Cyzicum AG || 14 Seuerianus SBG || 15 om-
 nes VE omnis SB comes AG || 16 cognita VE cognitam BAG || 17 custodie-
 bat ♂ V custodiebat Harmon c. c. | at V ad ESBAG || 18 ut] ad add. SB ut
 AG | bellis pontum VEB Hellespontum AG || 22 incertam VE insertam BAG
 insertum Hadr. Val. || 24 assertus E exertas SBA exercitiis G expertus Btl. ||
 25 bellatorem V bellator est E bellatorum SBA bellorum G bellator et Val. ||
 26 h[a]c (a ex o m2) V | densatis SBAG def. Vogel